

Tämä on rinnakkaistallenne. Sen viitetiedot saattavat erota alkuperäisestä /

This is a self-archived version of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Version: final draft

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: /

To cite this article please use the original version:

Pulkka, Eeva-Kaisa 2021. Vaatimaton tattari tuottaa hyvän sadon pölyttäjien avulla. AgriMedia 2.8.2021.

Miika Kahelin odottaa tämän kesän tattarista jopa parempaa satoa kuin viime vuonna.

Vaatimaton tattari tuottaa hyvän sadon pölyttäjien avulla

Tattari on varsin vaatimaton kasvi, mutta ilman pölyttäjiä hyvistä sadoista on turha haaveilla.

Tällä tattarilohkolla kasvoi viime kesänä maisemaseos, auringonkukkaa, hunajakukkaa, persianapilaa ja raiheinää. Sillä on ollut hyvä esikasvivaikutus, kasvusto on vahvempaa kuin muiden esikasvien aloilla.

Pielavetinen **Miika Kahelin** innostui tattarin viljelystä työkaverin innostamana. Ennen toisen sadon korjuuta hän suunnittelee pinta-alan kasvattamista.

”Sopiva kasvi, kun ei ole varastoja ja konekanta on 80-luvulta. Tattari vaatii vähän konetyötä ja viiden ja puolen hehtaarin sato mahtuu kärrykuormaan.”

Tattarin vaatima työ ja viljelykustannukset ovat pienet. Siemenmäärä hehtaarille on noin 60 – 70 kiloa, tavoite on 200 itävää siementä neliölle. Kylvö onnistuu normaalilla kylvölannoittimella neljän, viiden sentin syvyyteen.

Typpilannoituksen on oltava hyvin maltillista. Kahelinin tattari sai keväällä 19 kiloa tyypeä hehtaarille. Kaista, johon lannoitetta tuli tuplamäärä, on nyt lakoontunut. Liika typpi saa tattarin kasvattamaan kukkavartta, sen tuleentuminen pitkittyy eikä se valmistu ajoissa. Karjanlantaa tattarille ei suositella.

Tattarin juurihapot liuottavat tehokkaasti fosforia maasta ja sen esikasviarvo on fosforin suhteen hyvä.

Tattari ehkäisee luontaisesti rikkojen kasvua, joten rikkakasvien torjuntaa se ei tarvitse. Tämä ominaisuus voi tosin kääntyä sitä itseään vasten, jos sitä viljellään useita vuosia samalla lohkolla.

Hallanarka odottaa kylvää kesäkuulle

Kahelinin tattarilohkot ovat multavaa hienoa hietaa ja pellot on kynnetty keväällä, sillä rantapellot halutaan säilyttää kasvipeitteisinä talven yli. Hyvin hallanarkana kasvina tattari kannattaa kylvää vasta kesäkuun alussa, jotta taimet eivät palellu. Syyshalla puolestaan pakkotuleennuttaa kasvuston.

Tattarin kasvutapa on päätteetön eli uusia kukkia muodostuu ensimmäisiin pakkasiin saakka. Heinäkuun lopussa on jo näkyvissä ensimmäisiä ruskeita pähkylöitä.

Kukinta alkaa noin puolentoista kuukauden kuluttua kylvöstä ja jatkuu korjuuseen saakka, elokuulta alkaen tosin jo hiipuen. Viime syksynä Kahelin pui tattarin syyskuun viimeisellä viikolla.

Viime kesänä tattari antoi 1 300 kilon keskisadon, mitä voi pitää erittäin hyvänä. Keskisadot Suomessa vaihtelevat 600 – 1 200 kilon välillä. Myös tältä kesältä Kahelin odottaa kasvuston perusteella vähintään yhtä hyvää ellei jopa parempaa satoa.

Tattari on luonnostaan gluteeniton vilja, joten muiden viljojen siementen sekoittumisen estäminen kasvustossa ja korjatussa viljassa vaatii tarkkuutta. Kahelin hankki puintia varten käytetyn, huokean puimurin ja sato viedään puintikosteana toisen tattariviljelijän kuivattavaksi ja markkinoitavaksi.

”Urakoitsijan puinti ei maksaisi paljon, mutta puimurin puhdistukseen menisi aikaa ja kertyisi hintaa.”

Tattarialan kasvattaminen kiinnostaa Kahelinia, mutta kuivaus ja varastointi on ratkaistava ensin. Jos lähistöltä löytyy sopiva kuivuri ja varastotila, tattariala kasvaa. Sivutoimisena hoidettavaan viljelyyn ei ole kuitenkaan käytettävissä rajattomasti aikaa.

”Gluteenittomien tuotteiden kysyntä on kasvussa ja tattarille vaikuttaa olevan markkinoita. Tattaria voisi mallastaa gluteenittoman oluen valmistukseen.”

Onnistunut pölytys tuo satoa

Kasvuolosuhteiden lisäksi tattarisadon kannalta on oleellista pölytyksen onnistuminen. Sen vaikutus voi olla jopa kolmannes sadon määrässä. Tuulipölytys ei tatarille juurikaan sovellu, hyönteispölytys on sadolle välttämätön.

”Viime vuonna luonnonpölyttäjiä oli hyvin, samoin näyttää olevan tänä kesänä.”

Mehiläispesä on pellon laidalla lämpimässä, tuulen suojaisessa paikassa ja tataripellot parin sadan metrin sisällä pesästä.

Pölytyksen varmistajina Kahelinin pelloilla ovat paikallisen tarhaajan mehiläiset. Yhteys tattarihunajasta kiinnostuneen tarhaajan kanssa syntyi hieman sattumalta, mutta hyödyttää nyt molempia. Tattari pölyttyy ja tarhaaja saa haluamaansa tattarihunajaa, eikä yhteistyössä siten vaihdu raha.

Tarhaaja tuo pesän kesäksi pellon laidalle, huolehtii pesän hoidosta ja vie talveksi pois. Puhetta on ollut myös pysyvän tarhapaikan perustamisesta. Se vaatisi tosin tukevan aidan pesän ympärille alueella tehtyjen karhuhavaintojen vuoksi.

Tattarihunaja on tummaa ja sen tuoksu jakaa mielipiteitä, mutta sitä pidetään lajihunajien aatelina ja sen antibakteerisia vaikutuksia haavojen hoidossa jopa muita hunajia parempana.

Ranskalaista valkosipulia Savosta

Tattarin lisäksi tilan 23 hehtaarilla kasvaa nurmea. Huonon sillan takana oleva pieni lohko on suosiolla jätetty luonnonhoitopelloksi. Viisi aaria kasvaa valkosipulia, jonka kysyntä joka syksy ylittää tarjonnan. Myös sen viljelyn lisääminen kiinnostaisi, mutta viljelyn koneellistaminen on haasteellista.

”Pitäisi tehdä reilu hyppäys pinta-alassa, että koneiden hankkiminen kannattaisi. Viidessä aarissa on jo melkoisesti työtä käsin tehtynä.”

Talvivalkosipuli istutetaan myöhään syksyllä, lokakuulla, jotta se ei ehdi lähteä kasvuun ennen talvea. Nosto on heinä-elokuun taitteessa.

Valkosipuli on istutettu myöhään syksyllä ja nosto on käynnissä heinä-elokuun vaihteessa. Katteena on kylvön yhteydessä levitetty olki ja kesän mittaan lisätty ruohosilppu.

”Nosto onnistuisi varmaan hyvin naatista nostavalla koneella, mutta kylvö myöhään syksyllä on hankalaa, kun yleensä on varsin märkää.”

Keväällä kylvettävän valkosipulin suhteen haasteet olisivat toisinpäin, koneellinen kylvö onnistuisi keväällä, mutta nosto myöhään syksyllä voi olla hankalaa. Kahelin viljelee ranskalaista lajiketta, joka näyttää viihtyvän hyvin myös Pohjois-Savossa. Sipulit ovat muhkeita ja kynnet isoja.

Miika Kahelin viljelee vaimonsa ja tämän veljen omistaman maatilayhtymän peltoja Pielavedellä. Päätyönään hän toimii Savonia-ammattikorkeakoulun maatalousteknologian lehtorina. Sitä ennen Kahelin on ehtinyt toimia muun muassa Helsingin yliopiston tietotekniikkakeskuksessa ja Viikin koetilan johtajana.

Miika Kahelin kertoi tattarin viljelystä ja pölyttäjien merkityksestä sadolle Eu:n maatalousrahaston rahoittaman Satoa ja laatua pölytyspalvelulla -hankkeen webinaarissa heinäkuussa.

2.8.2021

Teksti ja kuvat: Eeva-Kaisa Pulkka